

Environmentálne charakteristiky pre zelené verejné obstarávanie

KOPÍROVACÍ A GRAFICKÝ PAPIER

1. ROZSAH/DEFINÍCIA

Skupina produktov „kopírovací a grafický papier“ zahŕňa charakteristiky zohľadňujúce environmentálne hľadisko pre nepotlačený papier, ktorý obstarávajú/nakupujú verejní obstarávatelia na účely písania, tlače, kopírovania ako i nepotlačený papier na tlačoviny.

Tieto environmentálne charakteristiky sú orientované na nákup najbežnejších typov papiera rozdeleného do dvoch skupín:

- papier vyrobený z opätovne získaných vlákien, recyklovaný papier;
- papier na báze nerecyklovaných vlákien - papier vyrobený z primárnych vlákien.

Verejným obstarávateľom sa odporúča, aby na podporu hospodárskej súťaže a zabránenie diskriminácii uvádzali súbory charakteristík pre obe skupiny papiera ako alternatívne spôsoby na dosiahnutie cieľa nakúpiť ekologický papier.

Pre túto skupinu produktov platia tieto kódy CPV:

Výrobok	CPV kód
Papier na fotokopírovanie a xerografický papier	30197642-8
Papier na fotokopírovanie	30197643-5
Xerografický papier	30197644-2
Papier na tlač alebo iné grafické účely	30197630-1
Obálky, neilustrované karty a korešpondenčné lístky	30199200-2
Obálky	30199230-1

Z rozsahu tejto skupiny produktov sú vylúčené: konečné papierové výrobky, ako napríklad poznámkové bloky, náčrtníky, kalendáre, príručky, samolepiace poznámkové bloky, akýkoľvek potlačený papier, noviny, knihy, časopisy a iná odborná literatúra, hygienické papierové výrobky ako napr. toaletný papier, fotografický papier,...

Táto metodika obsahuje len environmentálne charakteristiky pre papier (nepotlačený). Pri obstarávaní tlačovín zvážte tieto environmentálne charakteristiky, ktoré platia aj pre papier používaný na výrobu tlačených materiálov, tlačovín. Znamená to, že ak verejný obstarávateľ plánuje dať do tlače napr. svoju vlastnú publikáciu, môže do požiadaviek pre dodávateľa služby na tlač použiť environmentálne charakteristiky pre papier.

2. PAPIER- NAJVÝZNAMNEJŠIE VPLYVY NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Oblasť	Environmentálny prístup	Environmentálna charakteristika
Príroda a biodiverzita Nerešpektovanie základných princípov trvalo-udržateľného hospodárenia v lesoch a potenciálny úbytok biodiverzity.	Nákup papiera vyrobeného z opätovne získaných vlákien (recyklovaný papier) alebo papiera vyrobeného z primárnych vlákien z dreva	TS 1, TS 4, KVP 1

	z lesov riadených trvalo udržateľným hospodárením.	
Klíma, energia, voda, zdravie Emisie do ovzdušia a vody v priebehu výroby celulózy a papiera. Spotreba energie a vody v priebehu výroby.	Nákup papiera vyrobeného pomocou procesov s nízkou spotrebou energie a vody a nízkymi emisiami.	TS 1
Pôda, voda, zdravie Spotreba chemických látok v priebehu výroby. Tvorba odpadov v priebehu výroby, napr. odpad pri výrobe a kal.	Nákup papiera, pri výrobe a bielení ktorého sa nepoužili určité chemické látky.	TS 2, TS 5

3. PRÍPRAVNÁ FÁZA

Skôr ako sa rozhodnete pre nákup/verejné obstarávanie papiera je vhodné predovšetkým zvážiť reálnu potrebu nákupu daného tovaru, svoje možnosti a príležitosti ako z nákupu prostredníctvom uplatnených špecifikácií vytvoriť v rámci svojich možností daný nákup čo najviac udržateľný a zároveň eliminovať negatívny vplyv na životné prostredie. Môžete svoju pozornosť zamerať napríklad na nasledujúce body:

1. Úspora papiera

Zníženie spotreby papiera je možné dosiahnuť koordinovaním spotrebných návykov jeho užívateľov (obmedzením tlače, kopírovania, archivácie, úspornejšou formou komunikácie,...), preferovaním modelu „bezpapierovej kancelárie“ resp. obmedzenia spotreby papiera v kancelárii na nevyhnutné minimum. Pri súčasnom technickom vývoji komunikačných prostriedkov sa tlač dokumentov stáva zbytočnou.

2. Znížte hmotnosť papiera

Pred nákupom/verejným obstarávaním papiera skontrolujte, či je voliteľná aj nižšia gramová hmotnosť papiera ako je obvyklá. Uistite sa, že typ papiera je vhodný pre zamýšľanú aplikáciu (tlačiareň). V mnohých krajinách sa totiž za normálne považujú aj nižšie hmotnosti papiera 75 alebo dokonca 70 g/m². Aby sa zaručilo bezproblémové spracovanie papiera, používaním zahusťovacích vlákien sa aj pri takýchto hmotnostiach hrúbka listu približuje k hrúbke papiera 80 g. Pri prechode hmotnosti papiera z 80 na 75 g/m² možno dosiahnuť úsporu až 6,25% na materiáloch a rôznych iných aspektoch.

3. Papier s nižšou belosťou

Papier s nižšou belosťou je vhodný pre väčšinu použití. Zlúčeniny chlóru používané v procese bielenia papiera môžu reagovať s existujúcimi organickými látkami vo vode, a tak vytvárať zlúčeniny, ktoré môžu byť toxické a zle rozložiteľné vo vodnom prostredí. S cieľom vyhnúť sa

tvorbe takýchto zlúčenín by mal byť proces bielenia úplne bez chlóru (TCF) alebo bez elementárneho chlóru (ECF).

4. Obmedzenie dopravy/dodávok tovaru

Ušetriť na preprave je možné jasným stanovením frekvencie prepravy tovaru a zefektívnením objednávok/nákupov/verejného obstarávania. Úspora z dopravy dodávok môže byť dosiahnutá i zvážením vytvorenia zásob papiera. Zároveň sa eliminuje aj znečistenie ovzdušia z emisií výfukových plynov z prepravných automobilov.

4. ENVIRONMENTÁLNE CHARAKTERISTIKY ZELENÉHO VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA (GPP)

Národný akčný plán pre zelené verejné obstarávanie v SR na roky 2016-2020 definuje pojem „zelená“ zákazka v podmienkach SR, ktorá je vymedzená podmienkou splnenia minimálne jednej environmentálnej charakteristiky zohľadňujúcej environmentálne hľadisko vychádzajúc zo základných environmentálnych charakteristík GPP vytvorených Európskou komisiou definovaných v produktových listoch dostupných na webovom sídle EK. To znamená, že ak ste uplatnili minimálne jednu takúto charakteristiku v súťažných podkladoch/procese VO (buď ako podmienku účasti, technickú špecifikáciu, kritérium na vyhodnotenie ponúk alebo podmienku plnenia zmluvy) vytvorili ste „zelenú“ zákazku a realizovali ste GPP.

Základné environmentálne charakteristiky sú navrhnuté tak, aby umožnili jednoduché uplatňovanie GPP s dôrazom na kľúčovú(-é) oblasť(-ti) environmentálnych vlastností výrobku a ich cieľom je udržať administratívne náklady spoločností na minimálnej úrovni.

ZÁKLADNÉ ENVIRONMENTÁLNE CHARAKTERISTIKY GPP (zdroj: Produktový list EK pre kopírovací a grafický papier)

PAPIER VYROBENÝ Z OPÄTOVNE ZÍSKANÝCH VLÁKIEN

TS	Technické špecifikácie	Overovanie
TS 1	<i>Kopírovací a grafický papier na bežné použitie v kancelárii</i> Papier musí byť vyrobený zo 100 % opätovne získaných vlákien. Opätovne získané vlákna zahŕňajú použité recyklované vlákna po použití spotrebiteľmi a recyklované vlákna z papierní, známe tiež ako výmet (odpadový papier) pred použitím spotrebiteľmi. Recyklované vlákna po použití spotrebiteľmi môžu pochádzať od spotrebiteľov, z kancelárií, tlačiarň, knižární a pod. <i>Papier na profesionálne účely</i> Papier musí byť vyrobený z minimálne 75% opätovne získaných vlákien. Opätovne získané vlákna zahŕňajú použité recyklované vlákna	Všetky výrobky ocenené ktoroukoľvek environmentálnou značkou typu I, napríklad Environmentálnou značkou EÚ, môžu slúžiť ako dôkaz, ak sa uvádza, že papier je vyrobený zo 100 % opätovne získaných vlákien. Uzná sa aj akýkoľvek iný vhodný dôkaz, napríklad technická dokumentácia výrobcu alebo protokol o skúške od uznávanej inštitúcie.

	po použití spotřebiteli a recyklované vlákna z papírní, známe tiež ako výmet (odpadový papier) pred použitím spotřebiteli. Recyklované vlákna po použití spotřebiteli môžu pochádzať od spotrebiteľov, z kancelárií, tlačiarň, knižární a pod.	
TS 2	<i>(platí pre kopírovací a grafický papier na bežné použitie v kancelárii aj na papier na profesionálne účely)</i> Papier musí byť vyrobený (bielený) bez použitia plynného chlóru, pričom môže byť vyrobený z ECF buničiny (buničina bielená zlúčeninami na báze chlóru – oxidom chloričitým alebo peroxidom a ozónom) alebo z TCF buničiny (buničina, kde bieliacimi činidlami sú peroxid, hydroxid sodný a siričitan sodný).	Všetky výrobky ocenené Environmentálnou značkou EÚ sa budú považovať za vyhovujúce. Môžu sa uznať aj iné národné environmentálne značky typu I spĺňajúce uvedenú charakteristiku. Uzná sa aj akýkoľvek iný vhodný dôkaz, napríklad technická dokumentácia výrobcu alebo protokol o skúške od uznávanej inštitúcie.
TS 3	<i>(platí pre kopírovací a grafický papier na bežné použitie v kancelárii aj pre papier na profesionálne účely)</i> Na zaručenie vhodnosti papiera ponúkaného pre kancelárske stroje je potrebné poskytnúť vzorku výrobku, aby orgán mohol otestovať kvalitu.	Všetky výrobky ocenené Environmentálnou značkou EÚ sa budú považovať za vyhovujúce. Môžu sa uznať aj iné národné environmentálne značky typu I spĺňajúce uvedenú charakteristiku. Uzná sa aj akýkoľvek iný vhodný dôkaz, napríklad technická dokumentácia výrobcu alebo protokol o skúške od uznávanej inštitúcie.

PAPIER VYROBENÝ Z PRIMÁRNYCH VLÁKIEN Z DREVA Z LESOV RIADENÝCH LEGÁLNYM ALEBO UDRŽATEĽNÝM SPÔSOBOM

TS	Technické špecifikácie	Overovanie
TS 4	Primárne drevné vlákna pre výrobu celulózy musia pochádzať z lesov riadených trvalo udržateľným hospodárením.	Ako dôkaz zhody sa uznajú certifikáty typu FSC ¹ , PEFC ² alebo akékoľvek iné rovnocenné dôkazy. Pôvod dreva z lesov riadených trvalo udržateľným hospodárením je možné preukázať aj pomocou zavedeného systému sledovania. Tieto dobrovoľné systémy môžu byť certifikované treťou stranou, často v rámci ISO 9000 a/alebo ISO 14000 alebo schémy environmentálneho manažérstva a auditu (EMAS). Ak drevo pochádza z krajiny, ktorá podpísala dobrovoľnú partnerskú

¹ FSC (Rada pre hospodárenie v lesoch): <https://ic.fsc.org/en>

² PEFC (Program pre vzájomné uznávanie lesných certifikačných schém): <http://www.pefc.org>

		dohodu (VPA) s EÚ, licencia FLEGT môže slúžiť ako dôkaz zhody. V prípade necertifikovaného primárneho vlákna uchádzači uvedú typ (druh), množstvo a pôvod vlákien použitých pri výrobe celulózy a papiera spolu s vyhlásením o ich legálnosti. Takéto vlákna sa musia dať vysledovať v priebehu celého výrobného reťazca od lesa až po výrobok. V osobitných prípadoch, ak sa poskytnuté dôkazy nepovažujú za dostačujúce na preukázanie zhody s požadovanými technickými špecifikáciami, verejní obstarávatelia môžu dodávateľov požiadať o ďalšie vysvetlenie alebo dôkaz.
TS 5	Papier musí byť vyrobený (bielený) bez použitia plynného chlóru, pričom môže byť vyrobený z ECF buničiny (buničina bielená zlúčeninami na báze chlóru – oxidom chloričitým alebo peroxidom a ozónom).	Ako dôkaz bude slúžiť technická dokumentácia výrobcu.
KVP	Kritériá na vyhodnotenie ponúk	Overovanie
KVP 1	<i>Ďalšie body sa pridelia za:</i> Trvalo udržateľné zdroje lesného hospodárstva: Ďalšie body sa pridelia pomerne podľa množstva primárnych drevných vlákien na výrobu celulózy pochádzajúcich z lesov, pri ktorých sa overilo, že v hospodárení sú zavedené zásady a opatrenia zamerané na zabezpečenie trvalo udržateľného lesného hospodárenia pod podmienkou, že tieto kritériá charakterizujú výrobok a sú relevantné pre výrobok. V Európe zodpovedajú tieto zásady a opatrenia minimálne zásadám a opatreniam celoeurópskych prevádzkových smerníc pre trvalo udržateľné lesné hospodárstvo prijatých na lisabonskej konferencii ministrov o ochrane lesov v Európe (2. až 4. júna 1998). Mimo Európy zodpovedajú minimálne zásadám lesného hospodárenia UNCED (Rio de Janeiro, jún 1992) a prípadne aj kritériám alebo usmerneniam pre trvalo udržateľné lesné hospodárstvo prijatých v rámci príslušnej medzinárodnej alebo regionálnej iniciatívy (ITTO, Montrealský proces, Tarapotský proces, Iniciatíva UNEP/FAO proti africkému pásmu sucha).	Všetky výrobky ocenené Environmentálnou značkou EÚ sa budú považovať za vyhovujúce. Uzná sa aj iná národná environmentálna značka typu I spĺňajúca uvedené kritériá (charakteristiky). Ako dôkaz zhody sa uznajú certifikáty typu FSC¹, PEFC² alebo akékoľvek iné rovnocenné dôkazy. Uzná sa aj akýkoľvek iný dôkaz, napríklad technická dokumentácia výrobcu alebo protokol o skúške od uznávanej inštitúcie.

Environmentálne charakteristiky v rámci podmienok účasti ako i v rámci podmienok plnenia zmluvy nie sú pre túto skupinu produktov stanovené.

Originál dokument Európskej komisie: Produktový list EK pre kopírovací a grafický papier je dostupný na tomto linku: http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/paper_GPP_product_sheet_sk.pdf